

Handläggare: Burhanettin Yildiz
Tfn: 08-508 034 43

Spånga-Tensta stadsdelsnämnd

Svar på remiss om Stockholms miljöprogram 2007-2010

Förslag till beslut

Stadsdelsnämnden överlämnar stadsdelsförvaltningarnas agenda 21-samordnares gemensamma svar på remiss om Stockholms miljöprogram 2007- 2010.

Jack Kindberg
stadsdelsdirektör

Mats Carinder
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsledningskontoret samordnar på uppdrag av Kommunstyrelsen framtagandet av stadens nya miljöprogram för perioden 2007-2010. Syftet är att få fram ett mer verksamhetsinriktat miljöprogram som fokuserar på stadens rådighet. Samtliga förvaltningar och bolag har beretts tillfälle att i olika omgångar medverka i processen. I det föreslagna miljöprogrammet är det sex målområden med samma inriktning som i det nuvarande miljöprogrammet. Några målområden har formulerats om. Delmålen är bättre anpassade till den verksamhet som stadsdelsnämnden bedriver.

Målområdena är:

1. Miljöeffektiva transporter
2. Giftfria varor och byggnader
3. Hållbar energianvändning

4. Hållbar användning av mark och vatten
5. Miljöeffektiv avfallshantering
6. Sund inomhusmiljö

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom nätverket för alla stadsdelsförvaltningars agenda 21 samordnare.

Bakgrund

Stockholms nuvarande miljöprogram gäller till 2006. Till grund för det ligger en miljöutredning. I det föreslagna miljöprogrammet för 2007-2010, har stadsledningskontoret utgått från det nuvarande miljöprogrammet. Kring varje målområde har stadens förvaltningar och bolag bjudits in till workshops. Markkontoret, Miljöförvaltningen, Renhållningsförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret, Stockholm Vatten AB, Svenska Bostäder, Trafikkontoret och Östermalms stadsdelsförvaltning ingår i styrgruppen som leds av stadsledningskontoret.

Remissens innehåll

Förslaget innefattar övergripande mål, delmål och nyckeltal. Det innehåller även inledande textavsnitt och precisering av delmålen och avslutas med en ordförklaring. Det föreslagna programmet övergripande mål och delmål är följande:

1 Miljöeffektiva transporter

Under programperioden ska följande delmål uppfyllas:

- 1.1 Utsläppen från trafiken ska minska.
- 1.2 Stadens förvaltningar och bolag ska miljöeffektivisera sina egna transporter.
- 1.3 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen personer som åker kollektivt, cyklar och går ökar.
- 1.4 Fordon i stadens förvaltningar och bolag ska till 80 procent bestå av miljöfordon och de ska till 85 procent köras på förnybart drivmedel.
- 1.5 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att nybilsförsäljningen av miljöfordon och andelen förnybart bränsle ökar.
- 1.6 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att trafikbuller utomhus minskar.

2 Giftfria varor och byggnader

Under programperioden ska följande delmål uppfyllas:

- 2.1 Utsläppen av miljö- och hälsoskadliga ämnen från varor och byggnader ska minska
- 2.2 De varor och tjänster som stadens förvaltningar och bolag köper in ska vara miljöanpassade samt uppfylla kraven för oberoende miljömärkning där sådan finns.

2.3 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen hushåll och företag som köper miljöanpassade varor ökar.

2.4 Andelen ekologiska livsmedel som stadens förvaltningar och bolag köper in ska vara minst 20 procent.

2.5 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen hushåll och företag som köper ekologiska livsmedel ökar.

2.6 Källorna för de ämnen som utgör en fara för hälsa och miljö i staden ska identifieras och åtgärdsförslag presenteras.

3 Hållbar energianvändning

Under programperioden ska följande delmål uppfyllas:

3.1 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att utsläppen av växthusgaser från energianvändning minskar med 260 kg per stockholmare.

3.2 Energianvändning för värme i stadens egna byggnader och anläggningar ska minska med 6 procent. Elanvändningen ska minska med 8 procent för stadens egna bostadsbolag och med 12 procent för övriga förvaltningar och bolag.

3.3 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att hushåll och företag effektiviserar sin energianvändning.

3.4 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att el för produktion av fjärrvärme ska minska med 10 procent och att andelen ej förnybara bränslen i fjärrvärmeproduktionen minskar till 20 procent.

3.5 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att uppvärmning med såväl el som med ej förnybara bränslen minskar.

3.6 All upphandlad el i stadens egna verksamheter ska uppfylla kraven för miljömärkning.

3.7 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen miljömärkt el i hushåll och företag ökar.

4 Hållbar användning av mark och vatten

Under programperioden ska följande delmål uppfyllas:

4.1 Särskilt värdefulla mark- och vattenområden ska skyddas så att deras ekologiska funktioner bibehålls

4.2 Exploatering av obebyggda mark- och vattenområden ska kompenseras

4.3 Park- och naturmarkernas biologiska mångfald ska öka. Skötsel och restaurering ska vara ekologiskt inriktad och anpassas till skyddsvärda arter

4.4 Den ekologiska statusen i Stockholms sjöar och vattendrag ska förbättras

4.5 Stadens invånare ska i sin närmiljö ha tillgång till variationsrika mark- och vattenområden

5 Miljöeffektiv avfallshantering

Under programperioden ska följande delmål uppfyllas:

- 5.1 Mängden genererat avfall per stockholmare ska minska. Mängden avfall (exklusive bygg- och rivningsavfall) inom stadens förvaltningar och bolag ska minska med minst 10 viktprocent per anställd.
- 5.2 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att hushållens avfallsmängder minskar.
- 5.3 Mängden farligt avfall som samlas in ska öka. Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att insamling av farligt avfall underlättas.
- 5.4 Mängden avfall som nyttiggörs ska öka. Avfall som uppkommer inom stadens förvaltningar och bolag ska nyttiggöras genom att:
  - öka återanvändningen av inventarier och produkter,
  - minst 50 procent av matavfallet sorteras ut till biologisk behandling,
  - sortera ut allt övrigt återvinningsbart avfall
- 5.5 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för en ökad återanvändning och materialåtervinning.

6 Sund inomhusmiljö

Under programperioden ska följande delmål uppfyllas:

- 6.1 Andel personer som besvärar av hälsoproblem orsakade av inomhusmiljön i stadens egna byggnader ska minska
- 6.2 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen personer som besvärar av hälsoproblem orsakade av inomhusmiljön ska minska
- 6.3 Antalet fuktskador i stadens egna byggnader ska minska
- 6.4 Stadens egna byggnader ska ha väl fungerande ventilationsanläggningar dimensionerade för verksamheten
- 6.5 Bullerstörningar inomhus i stadens egna byggnader ska minska
- 6.6 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att bullerstörningar inomhus minskar
- 6.7 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen stockholmare som utsätts för starka magnetfält minskar

Förvaltningens förslag

Förvaltningen anser att det är bra att de sex målområdena kvarstår och att de nya formuleringarna tydligare avspeglar innehållet i målen. Merparten av delmålen berör den verksamhet som stadsdelsnämnden bedriver. Därför är det viktigt att de ansvariga fackförvaltningarna samarbetar med stadsdelsförvaltningarna i det utåtriktade agenda 21 arbetet.

Förvaltningen är positiv till att det finns delmål som handlar om att staden ska verka för att medborgare och företag bidrar till en hållbar utveckling.

Förvaltningen anser att miljöförvaltningen och stadsledningskontoret ska ge stöd för det interna miljöarbetet som krävs för att uppfylla miljöprogrammet. Stadens miljödiplomeringsarbete för företag borde förstärkas för att underlätta för alla enheter, förvaltningar och bolag att bedriva ett systematiskt miljöarbete. I anvisningarna till VP ska det vara

tydligt vilka nämnder och bolag som ska arbeta med vilka mål. Den nämnd som har huvudansvaret för nyckeltalen måste få mandat att kräva in uppgifter från alla berörda nämnder och styrelser.

Miljöprogrammets delmål bör kopplas till stadens nya folkhälsoprogram. Uppgifter som kommer fram vid olika kartläggningar ska göras tillgängliga för stadens medborgare.

Inledning till hela miljöprogrammet saknas. Där bör bl.a. framgå att målen ska uppfyllas under programperioden, att uppföljningar ska göras årligen om inte annat framgår, och att det finns utgångsdata för nyckeltalen när det inte speciellt anges. Miljöhandboken som håller på att tas fram bör nämnas som ett verktyg för enheternas strävan att nå målen.

Ord som förklaras i ordlistan bör markeras på något sätt.

Mål 1

Miljöeffektiva transporter

Förvaltningen anser att cykel ska vara med redan i det första inledande stycket. Förslagsvis i sista meningen:

Stadens anställda ska ha tillgång till tjänstecyklar och fordonsparken ska vara miljöanpassad. Miljöeffektiva transporter ska främjas.

Delmål

Förvaltningen anser att delmål 1.3 är mycket bra och det är viktigt ur Agenda 21 perspektiv att det finns med. Eftersom det finns ett delmål om stadens fordonspark 1.4 tycker förvaltningen att det även borde finnas med cykel och bilpool i delmålen.

I första hand anser förvaltningen att delmålet om fordonsparken ska handla om att den minskas och i andra hand att den miljöanpassas. Förvaltningen anser att delmålet ska vara att fordonen alltid ska tankas med miljöbränsle. Tankställena kommer att öka drastiskt tack vare en ny lag, så det borde inte vara något problem. Förslag:

Delmål 1.4 Bilparken i stadens förvaltningar och bolag ska minska och den ska till 80% bestå av miljöfordon som körs med förnyelsebara drivmedel.

1.5 borde formuleras som det står i preciseringen av delmålet, annars blir andemeningen att staden ska verka för att öka antalet bilar. I delmål 1.4 är procentsatserna med och då kan de vara det i delmål 1.5 också. Dessutom anser förvaltningen att bilpool ska finnas med i detta delmål! Förslag:
Delmål 1.5 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen miljöfordon i nybilsförsäljningen ökar till 25% och andelen förnybara

bränslen ökar till 8%, samt att tillgången på bilpool ökar i Stockholms stad.

Förvaltningen föreslår att cykeln liksom miljöbilar får ett helt eget delmål för stadens förvaltningar och bolag. Förslag:
Delmål 1.7 Stadens anställda ska ha tillgång till tjänstecyklar.

I sista stycket under rubriken Miljöpåverkan anser förvaltningen att byte till miljövänligare transportmedel för varutransporter ska nämnas. Förslag:
Utmaningen är att minska trafikens negativa miljöpåverkan genom bland annat information, ny teknik, bättre logistik, varutransporter med tåg istället för lastbil, tätare bebyggelsestruktur samt ytterligare förbättringar av kollektivtrafiken, cykelvägnätet och gångvägar.

I första stycket under rubriken Stadens ansvar och rådighet, anser förvaltningen att vårt ansvar att informera och inspirera ska finnas med i andra stycket. Förslag:
Staden har även ett ansvar att informera och inspirera medborgarna och företaget att miljöeffektivisera sina resor och transporter

Precisering av delmål och nyckeltal

I delmål 1.1 undrar förvaltningen varför inte utsläppen för flygtrafiken även räknas in. De står väl för en stor del av utsläppen. Särskilt det nyligen uppmärksammade problemet med ”global dimming”.

I nyckeltalet för 1.1.1 undrar förvaltningen om mätning av koldioxid skulle kunna komplettera de beräkningar som görs.

I nyckeltal 1.2.1 anser förvaltningen att kapacitetsutnyttjandet av varutransporter verkar svårt att mäta. Ytterligare nyckeltal bör läggas till gällande sättet att resa. Förslag:

1.2.3 Antal förvaltningar och bolag som har antagit en resepolicy.

1.2.4 Andel tjänsteresor som sker med kollektivtrafik, cykel eller till fots

Alternativt: 1.2.4 Antal mil tjänsteresor som sker med bil.

Nyckeltalen 1.3.1 och 1.3.2 är mycket bra och viktiga att de finns med. På 1.3.2 ska *reser* strykas. Ytterligare ett nyckeltal som förvaltningen föreslår är:

1.3.3 Andel av vägytan som är reserverad för kollektivtrafik, cykel och gång.

Till det föreslagna delmålet 1.4 *Bilparken i stadens förvaltningar och bolag ska minska och den ska till 80% bestå av miljöfordon som körs med förnyelsebara drivmedel.* behövs ytterligare nyckeltal. Förslag:

1.4.3. Antal fordon i stadens bolag och förvaltningar.

Ansvarig Miljö och hälsoskyddsnämnden

I kommentaren till nyckeltal 1.4.1. ska nämnas att nyckeltal om HA-oljefria däck finns under delmål 2.2.

Till det föreslagna delmålet 1.5 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att andelen miljöfordon i nybilsförsäljningen ökar till 25% och andelen förnybara bränslen ökar till 8%, samt att tillgången på bilpool ökar i Stockholms stad behövs ytterligare ett nyckeltal. Förslag:

1.5.3. Antal bilpoolsbilar i Stockholms stad.

Ansvarig: Trafiknämnden

Till det förslagna delmålet 1.7 Stadens anställda ska ha tillgång till tjänstecyklar behövs ett nytt nyckeltal. Förslag:

1.7.1. Antal tjänstecyklar i staden

Mål 2

Giftfria varor och byggnader

Den inledande texten anser förvaltningen är för lång, med för långa svårlästa meningar. "Giftfria" bör definieras i ordförklaringen.

I delmålet 2.4 anser förvaltningen att procentsatsen borde vara 25% som föreslås som konsumtionsmål i Statens offentliga utredning 2005:51.

Precisering av delmål och nyckeltal

I delmål 2.1 finns kadmium med bland nyckeltalen men saknas vid uppräknings vid preciseringen.

I preciseringen av delmål 2.2 saknas TCO- märkningen av datorer mm i uppräknings av miljömärken. Förvaltningen är positiv till att det finns en "Upphandlingsguide för giftfria varor". Det är viktigt att stadens anställda får kännedom om denna. Förvaltningen anser att det är bra att nyckeltalen till delmål 2.2 speglar många av de varor som förvaltningen använder. Nyckeltalet 2.2.3 och 2.2.4 samt 2.4.1 handlar om andelen miljömärkta varor respektive ekologiska livsmedel som staden köper in . Förutom de data som tas in från de största leverantörerna anser förvaltningen att det i stadens ekonomisystem ska läggas in en aktivitetskod som visar att det är miljömärkt respektive ekologiskt.

Första meningen i preciseringen av delmålet 2.3 bör stärkas. Förvaltningen föreslår att den ändras till:

Stadens förvaltningar och bolag ska genom informationsinsatser riktade till stockholmarna och verksamhetsutövare verka för en mer hållbar konsumtion.

Nyckeltalet 2.3.1 ”Andelen hushåll och företag som köper miljömärkta varor” visar inte hur mycket miljömärkt som köps. Om hushållen och företagen bara köper t.ex. miljömärkt diskmedel så blir det 100%. Förvaltningen anser att nyckeltalet ska formuleras om så att volymen miljömärkt som köps framgår. Förslag:

2.3.1 Andelen miljömärkta varor som företag och hushåll köper.

Insamlade data från medborgarenkäten och företagsenkät bör kompletteras med data från detaljhandeln som i nyckeltalet 2.5.1.

Även i nyckeltalet 2.5.2 är det otydligt. Hur mycket ekologiskt ska hushållen köpa för att det ska räknas? Räcker det med ett paket mjölk varje år? Förslagsvis preciseras det i nyckeltalet:

2.5.2 Andelen hushåll och företag som uppger att de köper mer än 10% ekologiska livsmedel.

Mål 3

Hållbar energianvändning

Delmål

Delmål 3.2 är otydligt formulerat. Det berör både värmeenergi och elanvändning. Enligt preciseringen av delmålet avser det stadens egna byggnader, men elanvändningen för övriga förvaltningar måste ju inkludera all köpt el, även den som används för lokaler vi hyr av andra fastighetsägare.

För att göra det tydligare vad som avses kan den del av delmål 3.2 som handlar om elanvändning slås ihop med 3.6. Förslag:

”Elanvändningen i stadens egna verksamheter ska minska med 12 procent och all upphandlad el ska uppfylla kraven för miljömärkning.”

Det är en bra målsättning att all stadens el ska uppfylla kraven för miljömärkning!

Nivån med 12 procents minskning under tre år är ambitiös. För att nå målet krävs att de kommunala bolag och privata värdar som förvaltningen hyr lokaler av genomför energibesparande investeringar. Målet kräver att elnätägaren Fortum kan tillhandahålla tillförlitlig statistik.

I delmålet 3.4 bör ej tas bort. Förslag:

Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att el för produktion av fjärrvärme ska minska med 10% och andelen förnybara bränslen i fjärrvärmeproduktionen ska öka med ??%

Delmålen 3.3 och 3.7 kan slås ihop eftersom båda berör hushållens energianvändning. Förslag:

Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att hushåll och företag effektiviserar sin energianvändning och att andelen miljömärkt el ökar.

Förvaltningen anser att stycket under rubriken ”Stadens ansvar och rådighet” borde kompletteras med texten: *Staden har ansvar att informera och motivera företag och hushåll att byta till förnyelsebara energikällor och att energieffektivisera.*

Precisering av delmål och nyckeltal

Nyckeltalet 3.2.3 ska mäta elanvändning fördelat på verksamhetsel och fastighetsel. Det är inte möjligt att separera dessa eftersom de ligger på samma elmätare. Uppföljningen bör kunna ske genom att förbrukningen begärs in från den centralt upphandlade elleverantören i stället för från varje förvaltning.

Delmål 3.7 avser andelen miljömärkt el i hushåll och företag, men nyckeltalet 3.7.1 mäter andel hushåll som valt miljömärkt el. Förvaltningen anser att data bör kompletteras med uppgifter om andel miljömärkt el från elleverantörerna.

Mål 4

Hållbar användning av mark och vatten

Delmål

Delmålet 4.1 handlar om att bevara områden som ur ekologisk synpunkt är de mest värdefulla. Vad som är ekologiska funktioner är inte definierat och därför svårtolkat vid såväl övergripande planering som i det enskilda fallet. Begreppet bör därför undvikas helt i miljöprogrammet. Det är också viktigt att få med ”planeringsaspekten”. Stadens utveckling måste gå hand i hand med ett hållbart Stockholm.

Förslag till ny formulering av delmålet:

4.1 Stockholm planeras så att ekologiskt särskilt värdefulla mark- och vattenområden skyddas.

Delmål 4.2 anser förvaltningen ska tydliggöras och även få med närheten till grönområden.

Förslag till ny formulering av delmålet:

4.2 Exploatering av obebyggda mark- och vattenområden ska kompenseras så att ekologiska värden i närområdet bibehålls eller förbättras.

Delmål 4.3 omfattar både park- och naturmark och skrivningen bör anpassas därefter. Uttrycket ”ta hänsyn till” är för otydligt. ”Anpassning till” ökar tydligheten, vilket är en fördel för skötselansvariga.

Förslag till ny formulering av delmålet:

4.3 Park- och naturmarkernas biologiska mångfald ska öka. Anläggning och utveckling samt skötsel och restaurering ska vara ekologiskt inriktad och anpassas till skyddsvärda arter.

Många av Stockholms sjöar och vattendrag har i dag en långt ifrån god ekologisk status. Det räcker inte att bevara den befintliga statusen. Förslag till ny formulering av delmål:

4.4 Den ekologiska statusen i Stockholms sjöar och vattendrag ska förbättras.

I stycket under rubriken ”Stadens ansvar och rådighet” förslår förvaltningen följande text: *Stadsdelsnämnderna har ansvaret för utveckling, drift och underhåll av stadens parker och naturmarker. Andra viktiga aktörer är nämnder och bolag i staden som förvaltar marken, exempelvis Marknämnden, Idrottsnämnden, Trafiknämnden, Stadsbyggnadsnämnden, allmännyttan samt Stockholm Vatten AB. Miljö- och hälsoskyddsnämnden övervakar miljötilståndet och att intentionerna med naturreservaten efterlevs och listar skyddsvärda arter i Artarken. Staden har ansvar att informera och inspirera medborgare och privata fastighetsägare till en miljöanpassad skötsel av fastighetsgårdar, villaträdgårdar och koloniträdgårdar. Staden har ansvar att bjuda in medborgarna så att de får inflytande över utvecklingen av närmiljön.*

I stycket ”Övriga aktörer” bör även Djurgårdsförvaltningen och Skogsstyrelsen nämnas.

Precisering av delmål och nyckeltal

I precisering av delmålet 4.1: bör ordet funktioner bytas ut mot värden. För att vara konsekvent i texten måste ”bevaras” ändras till ”skyddas”. Förvaltningen anser att stycket bör avslutas med:

Målet innebär att:

ekologiskt särskilt värdefulla områden skyddas

Utöver det föreslagna nyckeltalet 4.1.1. Yta av stadens mark- och vattenområde som skyddats genom naturreservat eller motsvarande enligt miljöbalken, föreslår förvaltningen följande nyckeltal:

4.1.2 Yta per år som detaljplaneläggs för bebyggelse eller infrastruktur i ekologiskt särskilt värdefulla områden.

4.1.3 Antal skyddsvärda artförekomster.

Uttrycket ”där avgränsning avgörs av vilken typ av funktion det handlar om” återkommer två gånger i texten i preciseringen av delmål 4.2. Det bör undvikas eftersom det är obegripligt för de flesta. I övrigt förslag till förändringar för ökad tydlighet. Förslag till ny formulering:

Exploatering av obebyggda mark- och vattenområden ska kompenseras så att ekologiska värden bibehålls eller förbättras. Kompensationsåtgärder ska genomföras på områdesnivå. Åtgärder kan t ex vara nyskapande av motsvarande naturtyp eller restaurering av en miljö vars naturvärden försämrats. Här kan även ingå åtgärder som skapande av gröna tak, ekodukter mm.

Målet innebär att:

exploatering av obebyggda mark- och vattenområden ska kompenseras så att ekologiska värden bibehålls eller förbättras, kompensationsåtgärder ska genomföras på områdesnivå.

Nyckeltal 4.2.1 bör omformas till ett positivt nyckeltal. Anpassning till att begreppet ”funktioner” i tidigare texter ersätts med ”värden”. För att behålla den biologiska mångfalden i staden och ur rekreationssynpunkt är det viktigt att även grönytor som inte anses ha särskilt högt naturvärde bibehålls. Vem avgör om naturvärden har gått förlorade? Det är viktigt för välbefinnandet för människor som bor i staden att ha grönområden i närmiljön även om det inte fanns där innan exploateringen inleddes. Nya grönytor måste skapas i exempelvis industriområden som exploateras.

Förslag till ny formulering av nyckeltal :

4.2.1: Andel exploatering där naturvärden gått förlorade och de ekologiska värdena har återskapats i närområdet.

Förslag till nya nyckeltal:

4.2.2 Total mängd grön- och blåyta per år.

4.2.3. Antal nybyggda fastigheter där staden ställt krav på ett visst antal kvadratmeter grönyta.

4.3.4 Areal parkmark som är täckt av hårdgjorda ytor och heltäckande gummimattor.

4.3.5 Andel rabatter med perenna planteringar.

Nyckeltalet 4.5.1 mäter endast besök och vistelse i parker- och naturområden men säger inget om stockholmarna har tillgång till variationsrika mark- och vattenområden. Förvaltningen föreslår ytterligare nyckeltal:

4.5.2 Antal godkända sjöbad.

4.5.3 Antal naturtyper per stadsdelsområde

Mål 5

Miljöeffektiv avfallshantering

I den inledande texten föreslår förvaltningen att följande mening infogas:

Genom att välja rätt produkter kan man undvika att avfall uppstår .

Återanvändning bör läggas till i följande mening:
Källsortering, återanvändning och återvinning ska uppmuntras.

Delmål

Förvaltningen anser att den första delen av delmål 5.1 kan strykas. Det täcks in i delmål 5.2 genom att vara ett nyckeltal där. Delmålet 5.5 kan slås ihop med 5.2. Det är bra att Staden har ett mål om att verka för att hushållens avfall minska, men där bör även företag nämnas. Förslag:

5.1 Mängden avfall (exklusive bygg- och rivningsavfall) inom stadens förvaltningar och bolag ska minska med minst 10 viktprocent per anställd.
5.2 Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att hushållens och företagens avfallsmängder minskar och att återanvändning och materialåtervinningen ökar.

Delmålen 5.3 och 5.4 kan uppfyllas om vi producerar mer farligt avfall och hushålls avfall. Förvaltningen föreslår att mängden byts ut mot andelen. Förslag:
5.3 Andelen farligt avfall som samlas in ska öka. Stadens förvaltningar och bolag ska verka för att insamling av farligt avfall underlättas.
5.4 Andelen avfall som nyttiggörs ska öka. Avfall som uppkommer inom stadens förvaltningar och bolag ska nyttiggöras genom att:

- öka återanvändningen av inventarier och produkter,
- minst 50 procent av matavfallet sorteras ut till biologisk behandling,
- sortera ut allt övrigt återvinningsbart avfall

Under rubriken Miljöpåverkan borde EUs avfallshierarki beskrivas utförligt. Det räcker inte att ha det med i ordförklaringen.

Under rubriken Stadens ansvar och rådighet verkar det som om det bara är det farliga avfallet som uppkommer i Stadens verksamheter som enligt lag ska samlas in. Förslagsvis tas stadens förvaltningar och bolag bort, och farligt avfall läggs till i meningen efter:

Allt farligt avfall som uppkommer ska enligt lag hanteras separat och samlas in. Staden har ansvar för att informera hushållen om skyldigheten att sortera ut farligt avfall, förpackningar och tidningar och om tillgängliga insamlingssystem. Producenterna har ansvar för insamlingen av förpackningar och tidningar samt information till andra avfallsinnehavare än hushåll. Staden har ansvar att öka hushållens och företagens motivation att källsortera.

Precisering av delmål och nyckeltal

I preciseringen av delmål 5.1 bör beskrivas att den totala mängden avfall (exklusive bygg- och rivningsavfall) avses d.v.s. innefattande allt osorterat avfall (hushållsavfall och grovavfall), allt sorterat avfall (källsorterat) samt allt farligt avfall.

I delmålet exkluderas bygg- och rivningsavfall medan det i nyckeltalet står att det ska redovisas!

Förvaltningen anser att den vägningsprocedur som det skulle innebära för inrapportering av nyckeltalet 5.1.1 är ett orimligt krav att ställa på alla stadens verksamheter då det är mycket tids- och resurskrävande och inte i sig minskar avfallsmängderna. Istället ska denna uppgift läggas på de anlitate avfallsbolagen varför detta krav ska ställas redan i samband med upphandlingen av tjänsten (på liknande sätt som redovisningskrav finns vad gäller ekologiska livsmedel, där ICA Meny förser staden med statistik). Det blir fortfarande ett problem där förvaltningens verksamheter är hyresgäster och delar avfallssystem med andra hyresgäster. Förslag på tillägg i preciseringen:

Målet innebär att:

- *staden vid upphandling av avfallshämtningstjänster ställer krav på inrapportering av viktsmängder från stadens verksamheter till Renhållningsförvaltningen.*

I precisering av delmålet 5.2 bör avfallet liksom i 5.1 innebära den totala mängden avfall. I första hand ska mängden avfall som uppkommer minska. Förvaltningens förslag:

En minskning av avfallsmängderna som genereras av hushållen kan ske genom att medborgarna vid sina inköp aktivt väljer produkter som genererar mindre avfallsmängder och att en större del avfall återanvänds.

I preciseringen av delmålet 5.3 bör även det farliga avfallet från företag och verksamheter avses. Ett samordnat system för hämtning av allt farligt avfall från bör tas fram. Den mobila miljöstationen för farligt avfall som idag besöker stadsdelarna skulle även kunna serva stadens verksamheter och företag. För dem som enligt regelverket är betalningsskyldiga, kan detta lösas med ett registreringskort som visas upp vid lämnandet av avfallet.

Mål 6 **Sund inomhusmiljö**

Delmål/Nyckeltal

Förslag till ny text är *kursiverad*.

6.1.2

Nyckeltal bygger på Stockholms boendeenkät främst avseende flerbostadshus och omfattar 70% av bostadsbeståndet. Nyckeltalet omfattar stadens egna byggnader vilket medför att den ursprungliga enkäten behöver utvecklas då nuvarande enkät avser flerbostadshus och inte övriga typer av byggnader *och centrumanläggningar*.

Enkäten som tillhandahålls av stadens utredningar och statistikkontor (USK) görs tillsammans med en kontroll av energianvändningen.

En webbapplikation kommer att utvecklas under 2006 och tas i bruk 2007. USK ansvarar för det i samarbete med markkontoret, stadsbyggnadskontoret, miljöförvaltningen *och stadsdelsförvaltningarna*.

6.2

Delmålet innebär att berörda förvaltningar och bolag tar initiativ till att utveckla ett forum för fastighetsägare/hyresvärdar i lämpligt antal stadsdelsområden i syfte att förmå fastighetsägare att förebygga och åtgärda faktorer som kan leda till inomhusmiljöproblem.

6.3

Kommentar: Det bör anges att "Programmet för miljöanpassat byggande" är antaget av kommunfullmäktige.

6.4.1

Alla stadens förvaltningar och bolag som äger eller förvaltar skolor och förskolor tar fram data för sin egen verksamhet *i samarbete med verksamhetsutövaren*.

6.4.4

Alla förvaltningar och bolag som äger eller förvaltar *övriga lokaler och centrumanläggningar* tar fram data för sin egen verksamhet *i samarbete med verksamhetsutövaren*.

6.6

Staden vidtar åtgärder i samverkan med andra aktörer för att minska buller inomhus *i offentliga miljöer*.

6.6.1

Det yttersta ansvaret för buller i skolmiljö är oklart. Därför måste ansvarsfrågan klargöras *och initiativtagare till detta identifieras*.

6.6.2

Tillsynen i offentliga miljöer utökas t.ex. biografer när det gäller buller och i synnerhet vid barnföreställningar

6.7.3

Berörda förvaltningar och bolag ökar sin kunskap om följderna av exponering för elektromagnetiska fält från elapparater och om teknik och beteende för att minska strålningen.
Berörda förvaltningar och bolag verkar för att sprida kunskapen om detta.

Förvaltningen saknar delmål om inomhusmiljön kopplat till exploatering.

Förslag:

6.8 Vid exploatering ska bostäder med sund inomhusmiljö byggas.

6.8 Andel markanvisningar som sker på bullerstörda platser.

6.9 Andel nybyggnationer där problem med inomhusmiljön uppkommer.

SLUT